

การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*

Policy Formulation for Local Development Plan

: A Case Study of Homsin Subdistrict Administration Organization,
Bang Pakong District, Chachoengsao Province

อรวรรณ อัมพะวัน**

Orawan Ampawan

6514832069@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการกำหนดนโยบาย ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายโดยตรงและเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ตามแนวคิดของ Thomas R. Dry ตัวแบบสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล มีขั้นตอนและกระบวนการในการกำหนดนโยบาย ดังนี้ 1) รวบรวมปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากความต้องการประชาชนโดยการจัดประชาคมหมู่บ้าน 2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดลำดับความสำคัญ 3) กำหนดวัตถุประสงค์ 4) กำหนดทางเลือก และ 5) ตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อกำหนดนโยบาย โดยพบปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับประชาชนให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมน้อย ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้เท่าที่ควร แนวทางการแก้ปัญหาควรสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ และควรคำนึงถึงความจำเป็นของโครงการที่มีความเร่งด่วน ตลอดจนแนวทางในการพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการทำงานในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ นโยบายที่กำหนดขึ้นควรมีความยืดหยุ่น และควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจน

คำสำคัญ : การกำหนดนโยบาย; แผนพัฒนาท้องถิ่น; องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล

Keywords : Policy Formulation; Local Development Plan; Homsin Subdistrict Administration Organization

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการนำปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม มาสร้างให้เป็นนโยบาย การก่อตัวของนโยบายอาจจะมาจากการผลักดันหรือนำเสนอประเด็น ปัญหาโดยบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบาย การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดโดยพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดเป็นการสร้างความสมดุลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างเป็นระบบระเบียบในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนดแผนงานให้ก้าวไปอย่างขั้นบันไดตามแนวทางที่วางไว้ และสามารถที่จะแก้ไขข้อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งแต่ละแผนสามารถยืดหยุ่นและสอดคล้องตามนโยบายของคณะผู้บริหารได้อย่างชัดเจน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่ง ในการบริหารราชการแผ่นดินในรูปแบบของการกระจายอำนาจ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากกว่าหน่วยงานปกครองอื่น นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มีความเจริญรุดหน้าทันกับยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นับว่าเป็นการกระจายอำนาจสู่ส่วนท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานระดับล่างสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระจายอยู่ทั่วประเทศและมีจำนวนมากกว่าหน่วยงานปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร และมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่เกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ซึ่งแบ่งออกได้ 3 ขนาด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นและได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

จากความเป็นมาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอน กระบวนการ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการปัญหาการกำหนดนโยบายของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวารสาร รายงาน การวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คุชกูร์นิพนธ์ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร (Population) คือ ผู้กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกสุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา โดยการใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีลโดยตรง และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล โดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ดังนี้

- 1) นายกอง้องการบริหารส่วนตำบลหอมศีล
- 2) รองนายกอง้องการบริหารส่วนตำบลหอมศีล คนที่ 1
- 3) รองนายกอง้องการบริหารส่วนตำบลหอมศีล คนที่ 2
- 4) รองปลัดกอง้องการบริหารส่วนตำบลหอมศีล
- 5) หัวหน้าสำนักปลัดกอง้องการบริหารส่วนตำบลหอมศีล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์ใช้คำถามเดียวกัน และมีข้อกำหนดแน่นอนสำหรับใช้สัมภาษณ์ทุกคนที่ถูกสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลมีการจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสนทนาก่อนทุกครั้ง ทั้งนี้ ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ได้กำหนดวันนัดหมายและได้แจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบก่อนล่วงหน้า

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารประกอบการบรรยาย บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากตำรา เอกสารประกอบการบรรยาย บทความ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อกำหนดแนวทางและเนื้อหาของคำถาม
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและกรอบแนวคิดการวิจัยมาสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด
4. นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขัดเกลาถ้อยคำในแบบสัมภาษณ์ให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และครอบคลุมในเนื้อหาของการวิจัย
5. แก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการค้นคว้าอิสระ เพื่อออกแบบสอบถามสัมภาษณ์จริงต่อไป

การทดสอบเครื่องมือ

สำหรับการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับในส่วนของการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ผู้วิจัยได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยมาแล้ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการสัมภาษณ์ดังกล่าว ตรงประเด็น ถูกต้อง ชัดเจน ครบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และใช้วิธีการทดสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ของ Denzin (1970, อ้างถึงใน สุภางค์ จันทวานิช, 2565, หน้า 99 - 100) ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้น มีความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ โดยใช้วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งบุคคล แหล่งสถานที่ และแหล่งเวลา ทั้งนี้

- 1.1 แหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปแล้วข้อมูลนั้นจะเหมือนเดิมหรือไม่
- 1.2 แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันแล้วข้อมูลนั้นจะเหมือนกันหรือไม่
- 1.3 แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันแล้วข้อมูลนั้นจะเหมือนกันหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัย แต่ละคน ให้ข้อมูลเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีต่างไปจากเดิมอาจทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ทำให้ง่ายกว่าในระดับการสมมติฐานชั่วคราวและแนวคิดที่ลงมือตีความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์

4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

หลังจากการตรวจสอบเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาเก็บรวบรวม โดยใช้วิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูล เช่น การสังเกตจากพฤติกรรม อากัปกริยา ควบคู่ไปกับการซักถาม และศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

- 1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์
- 1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น
- 1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด
- 1.4 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น

นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

2. วิธีการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยที่ผู้วิจัยต้องทำ

การสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และจัดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำสนทนาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นแต่ละประเด็นและนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบแต่ละประเด็นมาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
4. นำผลการสรุปของข้อมูลมาตีความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
5. นำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาความผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนและกระบวนการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล มีดังนี้ 1) รวบรวมปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากความต้องการประชาชนโดยการจัดประชาคมหมู่บ้าน 2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดลำดับความสำคัญ 3) กำหนดวัตถุประสงค์ 4) กำหนดทางเลือก 5) ตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อกำหนดนโยบาย

1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ได้พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักสำคัญ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจหลักในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น การจัดบริการด้านสาธารณสุข การศึกษา การรักษาความสะอาด การจัดการขยะ การดูแลรักษาถนนหนทาง การส่งเสริมการเกษตร นโยบายและแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องสอดคล้องกับภารกิจหลักเหล่านี้ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกมิติ

2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ ปัจจุบันมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล จึงได้พิจารณาจากภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยมี

ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายหลายประการ เช่น การให้บริการสาธารณะ การศึกษา สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต การรักษาความสงบเรียบร้อย และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยนำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวคิดที่นำมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดกำหนดโดยคำนึงถึงศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของจังหวัด ดังนั้นจึงจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ละแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดความสอดคล้องบูรณาการ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อให้แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากหรือปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่กำหนดแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบูรณาการโครงการพัฒนาหรือโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการร่วมกันภายใต้กรอบการประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ซึ่งนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่นเป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

6) แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ศักยภาพของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล มีการนำแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนมาใช้พิจารณาในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เกิดจากการกระบวนกรเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน จึงเป็นแผนที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และเป็นบันไดขั้นแรกของการเชื่อมต่อไปยังแผนพัฒนาทุกระดับ

7) การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจมีอิทธิพลอย่างมาก ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล เนื่องจากประชาชนจะเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการมากที่สุด เมื่อประชาชนมีส่วนร่วม ช่วยให้ได้มุมมองที่หลากหลาย ความคิดริเริ่ม และข้อเสนอแนะใหม่ๆ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาแผนให้มีความครอบคลุม และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

8) เศรษฐกิจ เศรษฐกิจมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ปัญหาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันสภาพเศรษฐกิจที่ดีส่งผลดีต่อท้องถิ่น ประชาชนมีรายได้ มีงานทำ มีกำลังซื้อ แต่หากเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนจะมี

รายได้ลดลงและเกิดการว่างงาน จึงทำให้การกำหนดนโยบายต้องดูจากสภาพเศรษฐกิจในสถานการณ์ตอนนั้น เศรษฐกิจที่ดีส่งผลดีให้ภาคเอกชนมีโอกาสลงทุน ประกอบธุรกิจ สร้างงานในพื้นที่ นโยบายที่กำหนดจึงดึงดูดการลงทุน สนับสนุนผู้ประกอบการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

9) การเมือง การเมืองเป็นเพียงปัจจัยหนึ่ง ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ฝ่ายการเมืองเป็นฝ่ายที่มีอำนาจการปกครองอยู่แล้ว จึงสามารถกำหนดนโยบายขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ทันทต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ รีบเร่ง และฝ่ายการเมืองบางกลุ่มกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มของตนได้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) ประชาชนให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจาก ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้การกำหนดนโยบายไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้อย่างตรงจุด

แนวทางการแก้ปัญหา ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ และเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด

2) ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ทำให้ยังขาดศักยภาพที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้เต็มรูปแบบ ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างเต็มที่ จึงต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่น

แนวทางการแก้ปัญหาควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่มีการเสนอ และมุ่งเน้นไปที่โครงการที่สำคัญและจำเป็นที่สุดก่อน

3) การกำหนดโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เท่าที่ควรทำให้โครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติได้น้อย

แนวทางการแก้ปัญหาควรคำนึงถึงความจำเป็นของโครงการที่มีความเร่งด่วน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้สามารถช่วยแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง และความเข้าใจผิดได้

2) ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการทำงานในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และมีทักษะการแก้ปัญหา จะสามารถกำหนดนโยบายให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นำไปสู่การบริหารงานท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

3) นโยบายที่กำหนดขึ้นควรมีความยืดหยุ่น ต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้นโยบายมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ รองรับกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และสอดคล้องกับความเป็นจริงทำให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน

4) ควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ ความคุ้มค่าของโครงการ ความเป็นธรรม และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ตัวแบบสถาบันของ Thomas R. Dry (1984, อ้างถึงใน วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2566, หน้า 1) มาอภิปรายผลตามกรอบประเด็นปัญหาในการวิจัย ซึ่งมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ขั้นตอนและกระบวนการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล มีดังนี้ 1) รวบรวมปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากความต้องการประชาชนโดยการจัดประชาคมหมู่บ้าน 2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดลำดับความสำคัญ 3) กำหนดวัตถุประสงค์ 4) กำหนดทางเลือก 5) ตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อกำหนดนโยบาย เป็นไปตามแนวคิดของ สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2566, หน้า 154) ได้อธิบายไว้ว่าขั้นตอนการกำหนดนโยบาย มีดังนี้ 1) รวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ 2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ 3) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย 4) กำหนดทางเลือก 5) เปรียบเทียบทางเลือกกับเกณฑ์มาตรฐาน 6) ตัดสินใจเลือกเพื่อกำหนดนโยบาย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วีรพงศ์ เอกผักนาก (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจรงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจรงาม 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจรงาม เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 2) การเก็บข้อมูลโครงการจากความต้องการของประชาชน 3) การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า "...ในการกำหนดนโยบายต้องรวบรวมปัญหาจากความต้องการประชาชนโดยการจัดประชาคมหมู่บ้าน นำมาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเพื่อจัดลำดับความสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดทางเลือกหลังจากนั้น ตัดสินใจเลือกทางเลือก..." (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

1) **อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน** การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล ได้พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักสำคัญ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจหลักในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น การจัดบริการด้านสาธารณสุข การศึกษา การรักษาความสะอาด การจัดการขยะ การดูแลรักษาถนนหนทาง การส่งเสริมการเกษตร นโยบายและแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องสอดคล้องกับภารกิจหลักเหล่านี้ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกมิติ เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่) 7 พ.ศ. 2562 มีหน้าที่ จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก รักษาความเป็นระเบียบ

เรียบริบาย ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วาริกา กลิ่นสุคนธ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกำหนดนโยบาย ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาชาง อำเภอบางเสาชาง จังหวัดสมุทรปราการ : พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2548 – 2563 พบว่า ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาชาง คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยอยู่ภายใต้กฎหมายอำนาจหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติได้ การพัฒนา ด้านต่าง ๆ ตามโครงสร้างพื้นฐาน และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...การกำหนด นโยบายมีเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในทุกมิติ...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

2) **ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ** ปัจจุบันมีการ กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง และตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล จึงได้พิจารณาจากภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมาย กำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยมี ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายหลายประการ เช่น การให้บริการสาธารณะ การศึกษา สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต การรักษาความสงบเรียบร้อย และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เป็นไป ตามแนวคิดของ Denhardt and Denhardt (2007, p.22 อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2566, หน้า 44) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ องค์การภาครัฐต้องกระจายอำนาจ เพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เช่นเดียวกับแนวคิดของ มัลลิกา มงคลวิริยะนุกูล (2565, หน้า 44) อธิบายว่า การกระจายอำนาจนั้น เป็นการถ่าย โอนภารกิจเกี่ยวกับบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐบาลไปสู่ชุมชนหรือท้องถิ่น ให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน แต่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 ที่กล่าวว่า “...รัฐบาลมีนโยบายกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง และตอบสนอง ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น...” (หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

3) **ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด** การกำหนดนโยบายในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ได้พิจารณาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่ม จังหวัด และจังหวัด โดยนำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวคิด ที่นำมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนพัฒนาที่ครอบคลุม ทั้งจังหวัดกำหนดโดยคำนึงถึงศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของจังหวัด ดังนั้นจึงจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง บูรณาการ และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นไปตามงานวิจัยของ วิษณุกานต์ ผลานิสงค์ และ พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กับแผน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี : กรณีศึกษาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้มีความพยายามเพื่อสร้างศักยภาพ และความพร้อมที่จะจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น โดยยึดกรอบของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นกรอบในการจัดทำแผน เช่นเดียวกับคำตอบของผู้ให้ ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด เป็นส่วนในการนำมา พิจารณากำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร โดยนำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับ

บริบทในพื้นที่...” (นายองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า “...ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวคิด ทิศทาง และเป้าหมายสูงสุด ในการพัฒนาประเทศ และแผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด กำหนดโดยคำนึงถึงศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของจังหวัด...” (หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่กำหนดแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบูรณาการโครงการพัฒนาหรือโครงการที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการร่วมกันภายใต้กรอบการประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อให้แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากหรือปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า “...แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เป็นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาที่กำหนดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน...” (รองนายองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า “...ได้พิจารณาจากแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดจะเชิงเทรา โดยมีการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น...” (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แสดงต่อสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นมีบทบาทอย่างมากในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ซึ่งนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แสดงต่อสภาท้องถิ่นเป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นไปตามแนวคิดของ Jeremy Bentham (1983, p. 2 อ้างถึงใน เฉลิมพล ศรีหงษ์, 2566, หน้า 2) เน้นให้เลือกทางเลือกที่จะก่อให้เกิดผลรวมของอรรถประโยชน์มากที่สุดต่อสังคม เพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่นเดียวกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า “...นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เป็นเหมือนเข็มทิศ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการท้องถิ่น เพื่อบรรลุให้เป้าหมาย...” (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า “...นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เป็นกรอบในการบริหารจัดการท้องถิ่น นโยบายที่ชัดเจนจะทำให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

6) แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ศักยภาพของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล มีการนำแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนมาใช้พิจารณาในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เกิดจากการกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน จึงเป็นแผนที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และเป็นบันไดขั้นแรกของการเชื่อมต่อไปยัง

แผนพัฒนาทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เป็นข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ ของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567) เช่นเดียวกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า “...แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน ถือเป็นบันไดขั้นแรกของการเชื่อมต่อไปยังแผนพัฒนาทุกระดับ โดยแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหมู่บ้านหรือชุมชน จึงได้นำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบาย...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า “...ได้พิจารณาจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เนื่องจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จึงเป็นการสะท้อนปัญหาของประชาชนและแนวทางการพัฒนาที่แท้จริงของประชาชน...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567)

7) การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจมีอิทธิพลอย่างมาก ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล เนื่องจากประชาชนจะเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการมากที่สุด เมื่อประชาชนมีส่วนร่วม ช่วยให้ได้มุมมองที่หลากหลาย ความคิดริเริ่ม และข้อเสนอแนะใหม่ๆ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาแผนให้มีความครอบคลุม และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เป็นไปตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981, pp. 213 – 218 อ้างถึงใน เดช อุณหะจรรย์รักษ์, 2567, หน้า 113 – 116) อธิบายแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม โดยมีการอธิบายถึงปัญหาและความต้องการเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดทางเลือกว่าควรมีทางเลือกใดบ้าง และตัดสินใจว่าจะเลือกทางใดไปปฏิบัติ การตัดสินใจในขั้นตอนนี้รวมถึงการตัดสินใจระหว่างร่วมปฏิบัติงานด้วย เช่นเดียวกับแนวคิด ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธिया (2562, หน้า 113) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนกับนโยบายสาธารณะ มักจะคาบเกี่ยวกับการพัฒนานั้นคือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจ และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า “...ประชาชนเป็นผู้ที่ประสบปัญหาและความต้องการต่างๆ โดยตรง จะรู้ว่าปัญหาอะไรสำคัญที่สุด และต้องการนโยบายอะไรมาแก้ไขปัญหาเหล่านั้น...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567)

8) เศรษฐกิจ เศรษฐกิจมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ปัญหาเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันสภาพเศรษฐกิจที่ดีส่งผลดีต่อท้องถิ่น ประชาชนมีรายได้ มีงานทำ มีกำลังซื้อ แต่หากเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนจะมีรายได้ลดลงและเกิดการว่างงาน จึงทำให้การกำหนดนโยบายต้องดูจากสภาพเศรษฐกิจในสถานการณ์ตอนนั้น เศรษฐกิจที่ดีส่งผลดีให้ภาคเอกชนมีโอกาสลงทุน ประกอบธุรกิจ สร้างงานในพื้นที่ นโยบายที่กำหนดจึงดึงดูดการลงทุน สนับสนุนผู้ประกอบการและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นไปตามงานวิจัยของ วาริกา กลิ่นสุคนธ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทำนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ : พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2548 – 2563 พบว่า พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างปี 2548-2563 มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจและสังคม และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...สภาพเศรษฐกิจที่ดีส่งผลดี

ต่อท้องถิ่น ประชาชนมีรายได้ มีงานทำ มีกำลังซื้อ แต่หากเศรษฐกิจตกต่ำประชาชนจะมีรายได้ลดลงและเกิดการว่างงาน จึงทำให้การกำหนดนโยบายต้องดูจากสภาพเศรษฐกิจใช้สถานการณ์ตอนนั้น...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

9) การเมือง การเมืองเป็นเพียงปัจจัยหนึ่ง ในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ฝ่ายการเมืองเป็นฝ่ายที่มีอำนาจการปกครองอยู่แล้ว จึงสามารถกำหนดนโยบายขึ้นได้รวดเร็ว ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ ระเบียบ และฝ่ายการเมืองบางกลุ่มกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มของตนได้ประโยชน์ เป็นไปตามแนวคิดของ วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล (2566, หน้า 36) ได้อธิบายไว้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการเมืองของนโยบาย คือ นโยบายของรัฐ ส่งผลให้คนบางกลุ่มได้ประโยชน์ บางกลุ่มเสียประโยชน์จึงก่อให้เกิดกระบวนการผลักดันทางการเมือง เพื่อมุ่งหวังให้กลุ่มของตนได้ประโยชน์สูงสุด เช่นเดียวกับแนวคิดของ สุนุก สิงห์มาตร และคณะ (2564, หน้า 275) ได้อธิบายไว้ว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะที่สัมพันธ์กับทางการเมืองมีข้อดีคือ นโยบายสามารถกำหนดขึ้นได้รวดเร็วเนื่องจากฝ่ายการเมืองเป็นฝ่ายที่มีอำนาจการปกครองอยู่แล้ว สามารถกำหนดนโยบายได้ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้ปฏิบัติมีความมั่นใจ เนื่องจากเป็นฝ่ายรับนโยบายจากฝ่ายการเมืองที่มีอำนาจอยู่แล้วรวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบได้รับการแก้ไขปัญหาได้ทันที่วงที่ และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า “...การเมืองมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ฝ่ายการเมืองเป็นฝ่ายที่มีอำนาจการปกครองอยู่แล้ว จึงสามารถกำหนดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ฝ่ายการเมืองยังขาดความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์และมักจะเร่งรีบจึงอาจทำให้เกิดปัญหาตามมา...” (หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลจากการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล ประกอบด้วย

1) ประชาชนให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจาก ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญกับการทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้การกำหนดนโยบายไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนได้อย่างตรงจุด เช่นเดียวกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า “...ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลาและบางส่วนทำงานโรงงาน ทำให้ไม่มีเวลาและไม่สนใจในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น...” (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า “...ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมเนื่องจากถ้าไม่มีผลประโยชน์ก็จะไม่ค่อยให้ความสนใจและไม่ค่อยมีเวลาว่างในช่วงเวลาราชการ...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567)

แนวทางการแก้ปัญหา ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ และเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด เป็นไปตามแนวคิดของ เดช อุณหะจิริงรักษ์ (2567, หน้า 22 - 23) ซึ่งอธิบายการมีส่วนร่วมในกระบวนการ

นโยบายสาธารณะว่า การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และการถามตอบทำความเข้าใจถึงปัญหา สาธารณะ ได้กลายเป็นเวทีในการทำให้ประเด็นและข้อสงสัยต่าง ๆ เกิดความชัดเจนขึ้น

2) ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ทำให้ยังขาดศักยภาพที่จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้เต็มรูปแบบ ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างเต็มที่ จึงต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่น เช่นเดียวกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 กล่าวว่า "...อุปสรรคในเรื่องข้อจำกัดทางงบประมาณ ที่มีงบประมาณจำกัด ส่งผลต่อความสามารถในการดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่น..." (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567) และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า "...ขาดการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งงบประมาณที่ได้มาอย่างจำกัดทำให้บางครั้งไม่สามารถบริการประชาชนได้ครบทุกความต้องการที่ประชาชนเสนอมา..." (หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

แนวทางการแก้ปัญหาควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่มีการเสนอ และมุ่งเน้นไปที่โครงการที่สำคัญและจำเป็นที่สุดก่อน เป็นไปตามแนวคิดของ วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล (2566, หน้า 36) ได้อธิบายไว้ว่าการกำหนดวาระการพิจารณาปัญหา นโยบาย จะต้องจัดลำดับความสำคัญในการพิจารณาปัญหา

3) การกำหนดโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้เท่าที่ควรทำให้นำโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า "...การกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีจำนวนโครงการมาก ซึ่งบางโครงการไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์โยชน์ที่ได้รับไม่คุ้มค่า..." (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

แนวทางการแก้ปัญหาควรคำนึงถึงความจำเป็นของโครงการที่มีความเร่งด่วน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นไปตามแนวคิดของ วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล (2566, หน้า 36) ได้อธิบายไว้ว่าการกำหนดทางเลือกนโยบาย โดยมีปัญหาสาธารณะเป็นโครงสร้างพื้นฐานของกระบวนการดูความเป็นไปได้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวทางในการพัฒนาการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

1) ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้สามารถช่วยแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง และความเข้าใจผิดได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า "...ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน เพื่อให้เกิดความขัดแย้งจากความไม่เข้าใจกันน้อยลง..." (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

2) ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีการทำงานในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และมีทักษะการแก้ปัญหา จะสามารถกำหนดนโยบายให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นำไปสู่การบริหารงานท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เป็นไปตามงานวิจัยของ ภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้นำที่พึงประสงค์ต่อการ

พัฒนาชุมชนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะด้านพฤติกรรมแสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสม มีความรู้ความสามารถเชิงการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชน มีภาวะผู้นำผู้นำตามในตัวตน มีระบบวิธีคิดในเชิงระบบ มีการปรับตัวให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงเป็นบุคคลที่มีเครือข่าย ความร่วมมือด้านการบริหารการพัฒนาที่กว้างขวางมีความรู้ความมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการเป็นบุคคลที่เกิดในชุมชนในลักษณะการเป็นบ้านเกิดเมืองนอน และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 กล่าวว่า “...วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ...” (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

3) นโยบายที่กำหนดขึ้นควรมีความยืดหยุ่น ต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้นโยบายมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ รองรับกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และสอดคล้องกับความเป็นจริงทำให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กมลศักดิ์ สายเนตร และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผนควรพัฒนาการจัดทำแผนให้เกิดความยืดหยุ่น จัดลำดับความสำคัญสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และพร้อมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 กล่าวว่า “...นโยบายที่กำหนดขึ้นควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ตอบสนองความต้องการของประชาชน...” (รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 มิถุนายน 2567)

4) ควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ ความคุ้มค่าของโครงการ ความเป็นธรรม และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกกลุ่ม เป็นไปตามแนวคิดของ สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2566, หน้า 154) ได้อธิบายไว้ว่าเกณฑ์ในการเลือกทางเลือก มีดังนี้ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความพอเพียง ความเป็นธรรม ความสามารถในการสนองตอบ และความเหมาะสม และสอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า “...ควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความคุ้มค่า ความเป็นธรรม เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทุกกลุ่ม...” (รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 พฤษภาคม 2567)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน ทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทุกส่วนมีความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการ

2) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ ในรูปแบบตัวแทนภาคประชาชนให้มากขึ้น เพื่อร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น

3) ผู้บริหารท้องถิ่นควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด มาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างจริงจัง ซึ่งเจ้าหน้าที่ ผู้จัดทำต้องแปลงนโยบาย

การพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่นให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ภายใต้บริบทพื้นที่ของตนเองการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนโยบายที่ได้กำหนดไป เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และผลกระทบของนโยบายที่กำหนด ยังช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายตัดสินใจได้ว่า จะดำเนินการต่อยกเลิก หรือปรับเปลี่ยนนโยบาย

2) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านอย่างละเอียด เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมลศักดิ์ สายเนตร อรทัย เลียงจินดาถาวร และปรีดี ทুমเมฆ. (2562). การพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 13(2), 149-160.
- เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2566). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- เดช อุณหะจิริงรักษ์. (2567). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 7403 สัมมนานโยบายและการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.
- พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก. หน้า 34-36. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537.
- ภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล. (2566). *คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มัลลิกา มงคลวิริยะนุกูล. (2564). *รูปแบบการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต*. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย*. 12(2), 14-20.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2548. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 122 ตอนที่ 115 ง. ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2548.
- วาริภา กลิ่นสุคนธ์. (2562). *การกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ : พัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2548-2563*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- วิษณุกานต์ ผลานิสงค์ และ พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. (2564). *การศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี : กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอโยธยา*. 11(1), 204-216.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2566). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6201 องค์การและนวัตกรรมในองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.

- วีณา พึ่งวิวัฒน์นิกุล. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- วีรพงศ์ เอกผักนาก. (2564). การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจรงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และโชติกา แก่นธिया. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 101-116.
- สนุก สิงห์มาตร สยามพร พันธไชย และสุวัฒน์ จิตต์จันทร์. (2564). การกำหนดนโยบายสาธารณะที่สัมพันธ์กับทางการเมือง. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5(3), 275-282.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2565). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.